

FUNDACJA
DZIKA POLSKA

IASY
LUBI WATĘK

ClientEarth[®]
Prawnicy dla Ziemi

Co jest zapisane w Rozporządzeniu w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych? Nature Restoration Law punkt po punkcie

Artykuł 10. Odbudowa populacji owadów zapylających

dr hab. Ewa Jabłońska, prof. UW (Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Ochrony Mokrady), kwiecień 2024

1. Treść rozporządzenia

1. Państwa członkowskie zwiększają różnorodność gatunków owadów zapylających oraz odwracają trend spadkowy populacji owadów zapylających najpóźniej do 2030 r. poprzez terminowe wdrożenie adekwatnych i skutecznych działań, a następnie osiągają i utrzymują trend wzrostowy w zakresie liczebności tej populacji, mierzoną co najmniej co sześć lat od 2030 r., aż do osiągnięcia zadowalających poziomów zgodnie z art. 14 ust. 5.

2. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 23 w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia przez ustanowienie i aktualizację opartej na wiedzy naukowej metody monitorowania różnorodności i populacji owadów zapylających. Komisja przyjmuje pierwszy z tych aktów delegowanych ustanawiających taką metodę do dnia... [12 miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].

3. Metoda, o której mowa w ust. 2, zapewnia znormalizowane podejście do gromadzenia rocznych danych na temat liczebności i różnorodności gatunków owadów zapylających w różnych ekosystemach, a także do oceny trendów dotyczących populacji owadów zapylających oraz skuteczności środków odbudowy przyjętych przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 1.

4. Stosując metodę, o której mowa w ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, aby dane z monitorowania pochodziły z odpowiedniej liczby miejsc w celu zapewnienia reprezentatywności na ich terytoriach. W stosownych przypadkach państwa członkowskie promują naukę obywatelską podczas gromadzenia danych z monitorowania i zapewniają odpowiednie zasoby do wykonywania tych zadań.

5. Komisja i odpowiednie agencje unijne, w szczególności EEA, Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i Europejska Agencja Chemikaliów, zgodnie ze swoimi odpowiednimi mandatami, koordynują swoje działania dotyczące owadów zapylających oraz udzielają informacji wspierających państwa członkowskie, na ich wniosek, w wypełnianiu przez nie obowiązków wynikających z niniejszego artykułu. W tym celu Komisja m.in. powołuje specjalną grupę zadaniową i w skoordynowany sposób rozpowszechnia odpowiednie informacje i wiedzę fachową wśród państw członkowskich

2. Komentarz

W ostatnich dziesięcioleciach liczebność owadów zapylających w Unii Europejskiej dramatycznie spadła, przy czym liczebność jednego na trzy gatunki pszczoł i motyli spada, a jeden na dziesięć gatunków jest na skraju wyginięcia. Zapyłacze mają zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów lądowych, dobrostanu ludzi i bezpieczeństwa żywnościowego, ponieważ zapylają rośliny dzikie i uprawne. Ponad 80% upraw w Europie zależy bezpośrednio lub pośrednio od zapylania (Potts i in. 2015). Prawie 5 mld. EUR rocznej produkcji rolnej UE jest bezpośrednio przypisywane owadom zapylającym (Vysna i in. 2021). Bez zapyłaczy człowiek musiałby zapylać rośliny na polach i w sadach np. pędzelkiem lub pożegnać się z większością roślin jadalnych.

Podjmując działania w celu odbudowy populacji owadów zapylających należy pamiętać o zaspokojeniu wszystkich trzech kluczowych potrzeb tych owadów – dostępności pożywienia przez cały sezon, miejsc gniazdowania i miejsc zimowania (Keenleyside i Underwood 2020). Kluczowe działania w zakresie odbudowy populacji owadów zapylających obejmują m.in. (Keenleyside i Underwood 2020):

1. Ochronę istniejących siedlisk rolniczych dla owadów zapylających, takich jak bogate w kwiaty półnaturalne trwałe użytki zielone; wrzosowiska i zarośla pastwiskowe; roślinność okrywowa w uprawach trwałych; porośnięte trawą obrzeża pól, miedze i strefy buforowe z kwiatami; żywopłoty (z kwiatami), drzewa gospodarcze i grunty zalesione; kamienne mury, stawy i rowy oraz inne elementy krajobrazu o wysokiej różnorodności.
2. Tworzenie dodatkowych zasobów zapyłaczy w gospodarstwie, poprzez: wysiewanie pasów dzikich kwiatów; pozostawienie pól odłogiem z zasianą lub spontaniczną roślinnością; zapewnienie miejsc gniazdowania i zimowania dla dzikich owadów zapylających; pozostawienie nagich piaszczystych lub ziemnych brzegów lub płatów jako siedlisk lęgowych; uprawa roślin strączkowych, takich jak lucerna i koniczyna, i pozwolenie im kwitnąć.
3. Unikanie stosowania pestycydów i zmniejszenie zużycia nawozów.

Wsparcie finansowe dla rolników wdrażających działania związane z odbudową populacji owadów zapylających przewidziano w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, jako ekoschemat „Obszary z roślinami miododajnymi” (choć interwencja ta wspiera przede wszystkim pszczołę miodną - hodowlany gatunek zapyłacza), jak również w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych: „Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000”, „Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000”, „Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000”, oraz „Bioróżnorodność na gruntach

ornych” (interwencja polega na zakładaniu na gruntach ornym i utrzymaniu: śródpolnych, wieloletnich pasów kwiatnych lub na zakładaniu ogródków bioróżnorodności w celu zwiększania bioróżnorodności na terenach wiejskich).

3. Literatura

Keenleyside C., Underwood, E. 2020. A guide to pollinator-friendly farming. Guidance prepared by the Institute for European Environmental Policy for the European Commission.

https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Agriculture?preview=/23462117/62947597/Farmers_Guidance_EN_14_12.pdf

Potts S., Biesmeijer K., Bommarco R., ..., Schweiger O. 2015. Status and trends of European pollinators. Key findings of the STEP project. Pensoft Publishers, Sofia, 72 pp.

Vysna V., Maes J., Petersen J.E., La Notte A., Vallecillo S., Aizpurua N., Ivits E., Teller A. 2021. Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA). Final report from phase II of the INCA project aiming to develop a pilot for an integrated system of ecosystem accounts for the EU. Statistical report. Publications office of the European Union, Luxembourg.